ननुकार्याभावेकारणत्वंब्रह्मणःकुतोघटेत सत्यं तदपिनातीवसत्यमित्याह यदिति सामान्यंकारणंविशेषःकार्यं तद्रूपेणान्योऽन्यापाश्रयात् परस्परापेक्षत्वेननिरूपणासहत्वादित्यर्थः अतःकारणत्वमवधित्वंव्यापकत्वमित्यादिकमपियत्परोक्षत्वादाद्यंतवत्तत्सर्वमवस्तुइत्यर्थः यद्वा तत्रैवहेत्वंतरमेतत् यदुपलभ्येतसभ्रमः सामान्यविशेषरूपत्वात्स्वप्नवत् अन्योऽन्यापाश्रयादितीदमपिहेत्वंतरंगुणगुणीतिविशेषणविशेष्यव्याप्यव्यापकत्वादिरूपेणपरस्पराधीनसिद्धत्वात्तथाभूतस्वप्नवदितिनिगमनम् अतोयदाद्यंतवत्तत्सर्वमवस्त्विर्थः॥२७॥ तदेवमनेकैर्हेतुभिःप्रपंचस्यासत्त्वंप्रसाधितम् तत्र शंका ननुप्रपंचस्यापिप्रकाशमानत्वादात्मवत्सत्त्वंकिंनस्यादितितत्राह विकारइति ख्यायमानःप्रकाशमानोऽपिविकारःप्रपंचःप्रत्यगात्मप्रकाशंविनाअणुमात्रोऽपिननिरूप्योऽस्ति तंविनानिरूप्यःस्याच्चेत्तर्हिसोऽपिचित्समःस्यात् चिद्रूपेणात्मनासमःस्वप्रकाशोभवेत् तथाचसतिसोप्यात्मवत्स्यात् एकरूपःस्यादित्यर्थः ॥ २८ ॥ कुतइत्यतआह नहीति ननुसत्यस्याप्यात्मनोजीवब्रह्मरूपंनानात्वमस्त्येवतत्राह यद्येवंनानात्वंमन्यतेतर्हि

यत्सामान्यविशेषाभ्यामुपलभ्येतसभ्रमः॥ अन्योन्यापाश्रयात्सर्वमाद्यंतवदवस्तुयत्॥२७॥ विकारःख्यायमानोऽपिप्रत्यगात्मानमंतरा ॥ ननिरूप्योऽस्त्यणुरपिस्याच्चेच्चित्समआत्मवत्॥२८॥ नहिसत्यस्यनानात्वमविद्वान्यदिमन्यते॥ नानात्वंछिद्रयोर्यद्वज्ज्योतिषोर्वातयोरिव॥२९॥ यथाहिरण्यंबहुधासमीयतेनृभिःक्रियाभिर्व्यवहारवर्त्मसु॥ एवंवचोभिर्भगवानधोक्षजोव्याख्यायतेलौकिकवैदिकैर्जनैः॥३०॥ यथाघनोऽर्कप्रभवोर्कदर्शितोह्यर्कांशभूतस्यचचक्षुषस्तमः॥ एवंत्वहंब्रह्मगुणस्तदीक्षितोब्रह्मांशकस्यात्मनआत्मवस्तुनः॥३१॥

अविद्वान् कथंतर्हितयोर्भेदव्यवहारःउपाधिकृतइत्याह नानात्वमिति तत्रछिद्रयोर्घटाकाशमहाकाशयोरिवेतिपरिच्छेदापरिच्छेदेदृष्टांतः ज्योतिषोराकाशजलस्थयोःसूर्ययोरिवेतिउपाधिकृतविकारसदसद्भावेवातयोर्बाह्यशरीरस्थवाय्वोरिवेतिक्रियाभेदे ॥ २९ ॥ ब्रह्मणएवप्रपंचव्यवहारालंबनत्वंदृष्टांतेनस्पष्टयति यथेति क्रियाभिस्तत्तद्रचनाभेदैर्बहुधाकटककुंडलादिरूपेणलौकिकवैदिकैर्वचोभिर्जनैरहंकारोपहितैः ॥ ३० ॥ नन्वहंकारस्यकथंब्रह्मस्वरूपावरणेनभेदव्यवहारहेतुत्वं तस्यस्वकारणभूतब्रह्मावरकत्वासंभवादावरणेवास्वस्यापिप्रकाशासंभवादित्याशंक्यसदृष्टांतमाह यथेति अर्करश्मयएवमेघरूपेणपरिणतावर्षंति अग्नौप्रास्ताहुतिःसम्यगादित्यमुपतिष्ठते आदित्याज्जायतेवृष्टिर्वृष्टेरन्नंततःप्रजाइत्यादिवचनात्तस्मादर्कप्रभवःअर्केणैवदर्शितःप्रकाशितश्च तमः स्वरूपभूतार्कदर्शनप्रतिबंधकोभवति अहमहंकारःब्रह्मगुणः ब्रह्मकार्यभूतः तदीक्षितस्तेनैवप्रकाशितश्च आत्मनोजीवस्यात्मबंधनः ब्रह्मस्वरूपदर्शनप्रतिबंधकोभवति ॥ ३१ ॥